

Finansdepartementet
Postboks 8019 Dep

0030 OSLO

Dato: 24.april 2013
Deres ref: 12/640 KSj

Høring - Kjønnsnøytrale premier og ytelser i livsforsikringskontrakter utenfor arbeidsforhold

Vi viser til Finanstilsynet brev av 24. april 2013 angående kjønnsnøytrale premier og ytelser i livsforsikringskontrakter utenfor arbeidsforhold.

Fra aktuarielt ståsted er Den Norske Aktuarforening (nedenfor kalt Aktuarforeningen) opptatt av at rammebetingelser og utøvelsen av disse gir selskapene og aktuarene muligheten til å fastsette premier for nysalg og eksisterende kontrakter på en slik måte at de både er "riktige", og tilstrekkelige til å oppfylle forpliktelsene under skiftende forutsetninger. I det siste ligger nødvendig robusthet til eventuelle større endringer i porteføljen basert på kundenes valg og reaksjoner på det nye premieregimet som skal innføres.

Dagens bestand av individuelle rente og kapitalforsikringer består av produkter som er etablert både før og etter at nye virksomhetsregler trådte i kraft fra 1.1.2008. De individuelle renteforsikringene (pensjonsavtalene) etablert før 1.1.2008 følger gammel overskuddsmodell og det er ikke anledning til å endre pristariiffene for disse. For alle andre forsikringer er det mulig å endre pristariiffene. For den første gruppen betyr det at det kun vil være avgang fra denne bestanden. Innføring av kjønnsnøytrale tariffer vil kun påvirke hvordan denne avgangen forløper. For den andre gruppen av kontrakter har innføring av kjønnsnøytrale pristariiffer større betydning.

Kjønnsnøytrale tariffer vil gi store avvik for menn og kvinner i forhold til dagens tariffer. Dette er for så vidt uproblematisk ved inngåelse av nye kontrakter, men vil gi store utfordringer hvis eksisterende portefølje skal tilpasses nye bestemmelser. Ved en ensidig overgang fra kjønnsavhengig tariff til kjønnsnøytral tariff vil eksempelvis enkelte kunder med livsforsikring få årlige premieøkninger i størrelsesorden 65 prosent og/eller mer enn 20.000 kroner viser beregninger et selskap har gjort. Tilsvarende vil mange kunder kunne få store premienedsettelse. Det er derfor en stor fare for at de kunder som får stor premieøkning og samtidig er "friske" velger ikke å fornye kontrakten, mens de som får stor premieøkning, men er "syke", vil videreføre forsikringskontrakten. Samme effekt vil man naturligvis ikke få for kundegrupper som får premienedsettelse. Samlet sett kan dette gi en antiseleksjon; dvs. "man får utvalget mot seg".

Ved fastsettelse av nye pristariiffer vil kjønnsfordelingen basert på forventet nyttegning legges til grunn. I tillegg må pristariiffene ta hensyn til kjønnsfordelingen ved forventet tilflytting og

forventet endringer av eksisterende kontrakter. Denne usikkerheten ved prisfastsettelsen vil medføre større krav til sikkerhetsmarginer. Aktuarforeningen mener derfor at det må aksepteres tariffen som legges nær opp til den tariffen som gjelder for det kjønn som har den største forsikringsrisikoen under den aktuelle dekningen. Denne sikkerhetsmarginen vil være nødvendig for å "finansiere" en mulig antiseleksjon ved at sammensetningen av kjønn (og herunder aldersgrupper) ikke blir som forutsatt. Dette er særlig viktig ved overgang fra gamle garanterte pensjonsprodukter til nye pensjonsprodukter, hvor det utbetales etter forsikringstekniske forutsetninger og ikke som a konto beløp fra sparekontoen.

For å sikre en kontrollert overgang fra gammelt til nytt regime mener Aktuarforeningen derfor at man i en overgangsperiode må kunne godta at det er forskjellige tariffen for nye kontrakter og eksisterende kontrakter. Dette gjelder primært for ettårige produkter hvor selskapet kan gjøre tariffendringer, i mindre grad for flerårige avtaler hvor det kun er kunden som kan gjøre endringer. Eksisterende kontrakter kan tilnærme seg "nytegningsstariff" gjennom å bruke et prinsipp fra skadeforsikringsbransjen som omtales som "gulv/tak", gjerne over flere år. Bruk av "gulv/tak" metoden medfører at man setter en nedre og øvre årlig begrensning på hvor stor premieendringen skal være, og gir mulighet for en trinnsvis tilnærming fra eksisterende premienivå til ønsket premienivå for hver kunde. Dette vil sikre god kundebehandling og god kontroll på soliditeten i den aktuelle overgangsperioden.

Det er stor enighet om at kjønn i utgangspunktet er en svært viktig faktor for å prise forsikringsrisiko korrekt. Bortfallet av kjønn bør derfor kunne ledes av bruk av andre kriterier for å prise risikoen "riktig". Aktuarforeningen mener at Finanstilsynet ved mottakelse av produktmeldinger med nye tariffen bør kunne akseptere bruk av nye tariffingskriterier uten at disse må begrunnes "tungt". Dette er spesielt viktig i en oppstartsperiode hvor selskapene ikke vil ha tilstrekkelig med erfaringsdata. Dette gjelder også samvariasjon mellom de nye kriteriene. Kjønn har vært en dominerende faktor ved beregningen av forsikringspremier og selskapene og aktuarene vil derfor trenge noe tid på å få tilpasset nye tariffingskriterier for de forskjellige forsikringsdekningene. En slik tilpasning samsvarer godt med ønsket om å bruke "gulv/tak".

Forsikringsavtalen (FAL) § 11-3 regulerer forsikringsselskapenes informasjonsplikt rundt "sider av forsikringsavtalen det er viktig for forsikringstakeren å kjenne til", herunder premiebetaling, alternative forsikringsformer eller nye tilleggsdekninger. Det legges til grunn at innføring av kjønnsnøytrale premier vil utløse en slik informasjonsplikt. For forsikringer som gjelder for ett år eller mindre, skal informasjonen etter første ledd gis ved fornyelsen av forsikringen. I tillegg til selve forpliktelsen paragrafen medfører, er dette et godt virkemiddel for å ha kontroll på en eventuell overgang fra gammel til ny tariff for denne type produkter. Det legges her til grunn at kunden kan be om en overgang, og hvor det ikke er opplagt at selskapet kan eller bør kreve nye helseopplysninger for videreføring av samme risiko under samme regime (ettårige produkter uten rett til andel av selskapets overskudd). Det legges også til grunn at selskapet har rett til å innføre ny tariff for den aktuelle porteføljen.

Forsikringsvirksomhetsloven (FVL) § 9-4 tilsier at nye tariffen skal meldes til kunden med 4 måneders varsel før ordinært premieforfall før ny tariff kan tas i bruk. I forarbeidene til virksomhetslov er denne bestemmelsen begrunnet med at det er innført mulighet til å endre premietariffen i forsikringsperioden, som det før ikke var lov til, og at denne endringen primært rammer bedrifter. Regel om 4 måneders varsel har for ettårige produkter mindre betydning.

Høringsnotatet er tydelig på at nye bestemmelser gjelder for nye kontrakter, men diskuterer ikke konsekvenser for eksisterende portefølje. Dette er særlig viktig for de ettårige produktene, hvor begge parter i kontraktsforholdet kan gjøre endringer i kontraktsforholdet. Det kan hevdes at §

11-3 i FAL og § 9-4 i FVL til en viss grad står i mot hverandre. Ved innføring av ny tariff for nye kontrakter, er det viktig at selskapene har de nødvendige frihetsgrader for å tilpasse eksisterende portefølje til nytt regelverk relativt raskt etter at ny tariff er tatt i bruk ved nysalg. Dette for å sikre en kontrollert overgang fra gammelt til nytt regime, og hindre enkelttiltak som kan gi antiseleksjon.

Etter Aktuarforeningens syn vil en informasjon 4 måneder i forkant av hovedforfallet ha liten verdi og skape mer støy enn nytte hos kundene, og samtidig være til hinder for en effektiv tilpasning av eksisterende portefølje til nye bestemmelser. Aktuarforeningen er derfor av den oppfatning at det vil være tilstrekkelig med informasjon til kundene om tariffendringer ved fornyelsen av forsikringen i de tilfeller selskapet kan endre tariff. Dette forholdet blir ekstra viktig hvis ny lov vedtas i høst og trer i kraft fra 1.1.2014. Selskapene vil da ikke ha mulighet til å informere kundene innenfor 4 måneders fristen.

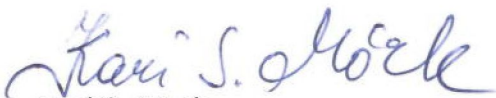
Aktuarforeningen har ingen spesielle kommentarer til forslagene til hvilke produkter og dekninger som er omfattet av det nye regelverket.

Foreningen legger til grunn at selskapene kan endre tariffen fra kjønnsavhengig tariff til kjønnsnøytral tariff, der hvor vilkår gir rett til årlig endring av tariffen uten særskilt tillatelse fra Finanstilsynet utover ordinær produktmelding.

Finansdepartementet og Finanstilsynet anser at det er hensiktsmessig at kravet om kjønnsnøytrale premier innføres ved et årsskifte. Aktuarforeningen tar dette til etterretning, men mener det hadde vært hensiktsmessig at man i høringsbrevet kunne vært mer eksplisitt på hvilket årsskifte man legger opp til. Dette ville gitt bedre forutsigbarhet i forhold til hvordan man skal tilpasse eksisterende bestand til nytt regelverk.

Oppsummeringsmessig er det Aktuarforeningens oppfatning at de foreslåtte avklaringer av hvilke produkter som omfattes av kravet om kjønnsnøytrale premier er tilfredsstillende, men at selskapene gjennom Finanstilsynets behandling av innmelding av nye tariffer for både nye kontrakter og eksisterende portefølje må gis tilstrekkelig frihetsgrader for å hindre uønskede økonomiske utslag av kundedferd som kan gi antiseleksjon i gammel og ny bestand.

Med vennlig hilsen
Den Norske Aktuarforening

Kari S. Mørk
Formann

Den Norske Aktuarforening (DNA) er en frittstående, uavhengig profesjonsforening som er åpen for alle som har aktuarutdannelse eller tilsvarende kvalifikasjoner. Foreningens formål er å fremme utøvelsen av aktuarfaget og medlemmenes felles interesser. De aller fleste aktuarer som arbeider med forsikringsfaglige spørsmål, er medlemmer av foreningen.